

Міністерство культури України
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕАТРУ, КІНО І
ТЕЛЕБАЧЕННЯ ІМЕНІ І. К. КАРПЕНКА-КАРОГО

ЗАТВЕРДЖЕНО

засіданням приймальної комісії
КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого
протокол № 5 від «25» травня 2026
р.

 Інна КОЧАРЯН

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
для вступників на освітньо-професійну програму

«Кінооператорство»

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
Спеціальність	В1 «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво»
Вступ на основі	НРК6, НРК 7 (освітнього ступеня бакалавра, освітнього ступеня магістра та освітньо- кваліфікаційного рівня спеціаліста)

Програма затверджена на засіданні
кафедри кінотелеоператорства
протокол № 11 від «01» травня 2026 р.
В.о. завідувача кафедри кінотелеоператорства

 Вікторія МИРОНЕНКО

ЗМІСТ

ВСТУП	2
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ	2
ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ІСПИТ	3
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ	7
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	8

ВСТУП

Мета вступного випробування (фахового іспиту) – виявлення рівня знань та вмінь вступників, які необхідні для опанування ними програми підготовки за освітнім ступенем «Магістр», спеціальністю В1 «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво», освітньо-професійною програмою «Кінооператорство».

Під час фахового іспиту до магістратури, вступник повинен продемонструвати високий рівень теоретичних знань з фахових питань, орієнтування в основній проблематиці галузі, володіти відповідною термінологією та інструментарієм. Виказати навички професійної та наукової роботи за обраною спеціальністю В1 «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво», освітньо-професійною програмою «Кінооператорство».

Завданням вступного випробування є оцінка глибини теоретичної фахової підготовки вступників, здатності застосування ними набутих знань, умінь і навичок:

- у творчій діяльності керуватися надбаннями майстрів українського та світового кіномистецтва;
- виховувати естетичний смак (формувати та розвивати світогляд, художньо-естетичний смак);
- створювати візуальні образи на основі художнього бачення;
- використовувати попередньо набуті знання в практичній діяльності;
- прогнозувати та передбачити вірогідні наслідки власної професійної діяльності у майбутньому;
- виконувати професійні функції оператора в кіновиробництві та на телебаченні.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Програма фахового випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимогу до знань і вмінь особи, що бажає навчатись у Київському національному університеті театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого за освітнім ступенем «Магістр», спеціальністю В1 «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво», освітньо-професійною програмою «Кінооператорство». Фаховий іспит проводиться в очному форматі (використання дистанційного формату може допускатися за рішенням Приймальної комісії для вступників, які перебувають на тимчасово окупованій території, та/або військовослужбовців) відповідно до Правил прийому до Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого в 2026 році.

Іспит передбачає відповіді на три питання з операторського мистецтва. Питання охоплюють теоретичні та практичні засади операторської майстерності, включаючи зображальні можливості кінокамери, принципи кінокомпозиції, світлотехніку, технологію зйомки, а також особливості роботи оператора в різних видах і жанрах кінематографа та телебачення. Також на іспит обов'язково подається реферат з обраної теми для подальшого дослідження в рамках захисту майбутньої магістерської роботи за освітньо-професійною програмою «Кінооператорство». Текст реферату має бути надрукованим з дотриманням правил синтаксису та орфографії, на одному боці аркуша формату А4. Обов'язково залишаються поля: зліва - 25-30 мм, праворуч – 10 мм, зверху, знизу – 15-20 мм. Шрифт Times New Roman 14; 1,5 інтервал.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ІСПИТ

1. Аналіз і творчість кінооператорів ігрових фільмів України.
2. Творчість кінооператора Данила Демуцького.
3. Творчість кінооператора Анатолія Головні.
4. Аналіз операторської роботи у фільмах Юрія Екельчика.
5. Творчість кінооператорів України 80-90р.
6. Творчість кінооператора Грегга Толланда.
7. Творчість кінооператора Юрія Іленко
8. Творчість кінооператора Віторіо Стораро.
9. Нові тенденції в розвитку зображального вирішення в сучасних ігрових, документальних фільмах і на телебаченні.
10. Технологічна схема класичного кіновиробництва.
11. Завдання оператора по роботі над режисерським сценарієм та постановочним проектом фільму. Аналіз власного досвіду.
12. Носії зображення: кіноплівки, відеоплівки, телевізійні матриці ПЗС, цифрові носії їх характеристики та творче використання.
13. Науково-популяризаторські можливості кіно. Види і жанри науково-популярних фільмів. Принципи зображального рішення у фільмі «Кояніскаци».
14. Особливості роботи оператора в музичних фільмах, наведіть 3-5 прикладів.
15. Постановочна робота оператора в ігрових фільмах наведіть 3-5 прикладів.
16. Операторське освітлення. Техніка і технологія операторського освітлення.
17. Робота зі світлом у павільйоні в роботах кіно та телеоператорів. Аналіз.
18. Загальні принципи роботи з світлом у павільйоні. Аналіз власного досвіду.
19. Зображальні можливості кінокамери.
20. Метод світлотінівого освітлення. Аналіз власного досвіду. Сучасний підхід.
21. Обсяг творчої і виробничої роботи головного оператора при багатокамерному методі зйомки кіно- та телефільмів.
22. Творчі проблеми операторів ігрового кіно. Аналіз власного досвіду.
23. Організація «оптичної» уваги лядача. Об'єктивна та суб'єктивна камера.
24. Професія кінооператора в період німого кіно. Зображувальна техніка.
25. Динамічні прийоми зйомки. Використання в кіно і на телебаченні. Аналіз власного досвіду.
26. Кінокадр як зображувальна форма. Формати кінокадра в кіно і на телебаченні.
27. Творчі проблеми оператора неігрового кіно. Аналіз власного досвіду.
28. Кінетичні прийоми зйомки. Зображальний ефект. Аналіз власного досвіду.
29. Штучне освітлення. Кінозйомка в павільйоні та інтер'єрі. Аналіз власного досвіду.
30. Панорамна кінозйомка. Типи . Використання.
31. Види кінокомпозиції. Особливості динамічної композиції.
32. Організація і основні принципи побудови студії новин. Взаємодія оператора і тележурналіста. Освітлення телестудій новин.

33. Професія і робота кінооператора в період звукового кіно. Зображальна техніка.
 34. Методи зміни часу в кіно. Особливості.
 35. Зображальна мова оператора; знімальна техніка, види та призначення, характеристики, творче використання.
 36. Об'єктив – головна частина зйомочної камери; історія, види, характеристики, творче використання.
 37. Зображальні можливості телекамер.
 38. Зображальна мова оператора, етапи становлення.
 39. Опори для знімальних камер; види, характеристики.
 40. Кінокомпозиція як зображальна мова оператора. Визначення кінокомпозиції.
 41. Освітлювальні прилади: історія виникнення, види, характеристики та творче використання.
 42. Задачі кінокомпозиції – види перспективи; кадр та мізансцена.
 43. Закони кінокомпозиції. Елементи кінокомпозиції.
 44. Пейзаж у фільмі. Зйомка на натурі. Аналіз власного досвіду.
 45. Схема кіновиробництва по гібридній технології. Етапи кіновиробництва з використанням кіноплівки та цифрових електронних технологій.
 46. Інтер'єр у фільмі. Види, особливості зйомки. Аналіз власного досвіду.
 47. Світло як основне джерело одержання зображення та основний елемент кінокомпозиції.
 48. Натюрморт у фільмі. Аналіз власного досвіду.
 49. Види, характер кіноосвітлення, техніка.
 50. Портрет у ігровому кіно. Робота кінооператора над екранним образом актора. Можливості виразних і живописних вирішень. Індивідуальні риси і характер персонажа. Аналіз власного досвіду.
 51. Натурне освітлення. Характеристика основних джерел.
 52. Документальний портрет. Аналіз власного досвіду.
 53. Шучне освітлення в павільйоні та інтер'єрі. Аналіз власного досвіду.
- Методика роботи кінооператора над мізансценуванням та освітленням
54. Сучасні тенденції розвитку кіноосвітлення, засобів та прийомів зйомки в кіно і на телебаченні.
 55. Порівняйте техніку отримання зображення кіно та відеозасобами. Технологічна схема Digital Intermediate (DI)-кіновиробництва. Додаткові можливості та втрати.
 56. Особливості роботи оператора телебачення під час транслявання спортивних змагань.
 57. Зображальні можливості додаткової операторської техніки.
 58. Операторська підготовка до багатокамерної подієвої телевізійної трансляції.
 59. Робота оператора у підготовчому періоді до зйомок художнього фільму. Аналіз власного досвіду.
 60. Підготовка відеокамери до документальних зйомок. Дії оператора.
 61. Широкоекрана та широкоформана зйомки. Особливості. Аналіз робіт.
 62. Лінійна перспектива в кінокадрі. Ракурс.
 63. Як ви розумієте поняття «Золотий перетин» стосовно до екранного зображення.
 64. Особливості роботи оператора під час зйомок снігової та водної природи.

65. Закони тональної перспективи. Використання при павільонних зйомках.
66. Монтажна зйомка. Основні загальноприйняті закони.
67. Творча та виробнича робота оператора в хронікально-документальному фільмі.
68. Творча та виробнича робота оператора в науково-популярному фільмі. Специфічні особливості роботи оператора. Особливості зйомки тварин.
69. Художньо-образна структура ігрового фільму, його виразні методи та сфера художньо-постановчої діяльності кінооператора. Візуально-пластичні засоби втілення драматургічного образу та стилю, жанру.
70. Творча та виробнича робота оператора в телевізійному фільмі та серіалі.
71. Творча та виробнича робота оператора при виробництві комбінованих зйомок різних видів.
72. Застосування кольору в кіно в різні періоди його становлення і розвитку.
73. Експозиційні прийоми зйомки як виразний засіб. Можливості та методика застосування в кіно і на телебаченні. Аналіз власного досвіду.
74. Постановка і зйомка спец ефектів. Специфіка зйомки в т.зв. «режимному часі» та методи «день під ніч». Робота із світлом на природі та інтер'єрі.
75. Особливості багатокамерної відеозйомки.
76. Творча та виробнича робота оператора при створенні відеофільмів.
77. Зображальна композиція художнього фільму.
78. Особливості роботи оператора над екранним образом актора.
79. Метод світлотонального освітлення. Сучасний підхід. Аналіз власного досвіду.
80. Особливості зйомочно-постановочної роботи оператора над фільмами різних жанрів.
81. Порівняльний аналіз можливостей кіно – і телекамери як інструменту фіксації події та часу. Особливості зйомочно-постановочної роботи оператора над фільмами для телебачення.
82. Особливості роботи оператора хронікально-документальних фільмів та телеоператора-журналіста новин.
83. Особливості роботи із світлом при хронікально-документальних зйомках.
84. Творчі методи роботи оператора у фільмі «Рома» 2018
85. Особливості зйомки об'єктів в різних погодних умовах і характеру освітлення. Особливості кіно та відеозйомки в горах, під водою.
86. Особливості кіно та відеозйомки рухомих об'єктів і на рухомих об'єктах.
87. Розвиток комбінованих прийомів зйомок. Види комбінованих прийомів зйомок. Використання різноманітних прийомів зйомки у роботах Жоржа Мельєса та в сучасних технологіях.
88. Колорит, гамонія кольорів, кольоровий контраст. Драматургія і колір.
89. Особливості багатокамерної кінозйомки.
90. Система Техніколор. Колір – психофізіологічні особливості.
91. Творчі методи роботи оператора Карла Фройнда у фільмі «Остання людина».
92. Творчі методи роботи оператора Джека Кардіфа у фільмі «Червоні черевички».

93. Творчі методи роботи оператора Чарльза Рошера у фільмі «Схід сонця».
94. Творчі методи роботи оператора Клода Лелуша у фільмі «Чоловік і Жінка».
95. Творчі методи роботи оператора Михайла Кауфмана.
96. Творчі методи роботи оператора Рауль Кутара у фільмі «На останньому диханні».
97. Творчі методи роботи оператора Саша Верни у фільмі «Повар, злодій, його жінка, її коханець».
98. Творчі методи роботи оператора Роберта Краскера у фільмі «Третя людина».
99. Творчі методи роботи оператора Єжи Вуйчика у фільмі «Попіл і діамант».
100. Творчі методи роботи оператора Роберта Беркса у фільмі «Запаморочення»
101. Творчі методи роботи оператора Ернеста Хеллера у фільмі «Знесені вітром».
102. Творчі методи роботи оператора Йоса Вакано у фільмі «Човен».
103. Творчі методи роботи оператора Рікардо Ароновича у фільмі «Бал».
104. Творчі методи роботи оператора Джона Олкота у фільмі «Барі Ліндон».
105. Творчі методи роботи оператора Нестора Альмендроса у фільмі «Дні жнив».
106. Творчі методи роботи оператора Сурена Шахбазяна у фільмі «Колір гранату».

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

100-бальна шкала (від 100 до 200 балів)

Незадовільно 100-124 балів	Задовільно 125-149 балів	Добре 150-179 балів	Відмінно 180-200 балів
<p>Низький загальнокультурний рівень. Слабка обізнаність у питаннях кінематографу і мистецтва, відсутність уявлень про професію, брак інтересу до сучасного телевізійного процесу, ЗМІ. Випадковість мотивації вибору професії. Невміння формулювати думку. Повна відсутність знань з питань будови операторської техніки.</p>	<p>Наявність певного, але дуже поверхового, загальнокультурного рівня, слабка і хаотична обізнаність у питаннях кінематографу та мистецтва; брак справжньої зацікавленості в особливостях сучасного кінотелевізійного процесу. Непереконлива мотивація вибору професії. Нечіткість у висловлюваннях власних думок. Демонстрація поверхневих знань будови операторської техніки.</p>	<p>Володіння загальними знаннями в галузі історії кінематографу, образотворчого мистецтва. Достатній рівень самостійного та критичного мислення, вміння логічно та послідовно викладати матеріал. Переконлива мотивація вибору професії. Демонстрація базових знань будови операторської техніки.</p>	<p>Володіння поглибленими системними знаннями в галузі історії кінематографу, образотворчого мистецтва, зокрема, фотомистецтва, глибокі знання класичної спадщини, персоналій найвидатніших операторів, розуміння проблематики сучасного кіно-, телевізійного процесу. Високий рівень творчого, самостійного та критичного мислення, вміння вільно, логічно та послідовно викладати матеріал, здатність узагальнювати та інтерпретувати відповідь. Переконлива мотивація вибору професії. Демонстрація зрілості громадянської та мистецької позиції. Демонстрація поглиблених системних знань будови операторської техніки</p>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Брюховецька Л. Майстри кінозображення. Кінематографічні студії. Вип. 11. Київ : Редакція журналу «Кіно-Театр», 2020. 208 с.
2. Вержбицький Б. В. Натюрморт. Київ : Освіта України, 2015.
3. Вержбицький Б. В. Основи освітлення. Київ, 2020.
4. Вержбицький Б. В. Фотоетюди на натурі. Київ : Освіта України, 2015.
5. Вержбицький Б. В. Фотозйомка гіпсових фігур. Фотозйомка натюрмортів. Київ, 2020.
6. Енергія відродження. Українське кіно 2014-2020. Кінематографічні студії. Вип. 13. Київ : Редакція журналу «Кіно-Театр», 2022. 248 с.
7. Зубавіна І. Б. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті / ПСМ АМУ. Київ : Фенікс, 2007. 296 с. : іл.
8. Історія українського кіно. Київ : ІМФЕ, 2016.
9. Історія фотографії / збірник Дому Джорджа Істмена. Köln : TASCHEN, 2010.
10. Кохно Л. Данило Порфирівич Демуцький. Київ : Мистецтво, 1965.
11. Панфілов М. Д. Короткий словник кінолюбителя. Київ : Мистецтво, 1971.
12. Прядко О. М. Відеозйомочна техніка. Київ : КНУКіМ, 2021.
13. Прядко О. М. Кінозйомочна техніка і оптика. Київ : КНУКіМ, 2017.
14. Прядко О. М. Освітлювальна та зйомочна техніка. Київ : КНУКіМ, 2021.
15. Прядко О. М. Світлотехніка. Київ : КНУКіМ, 2017.
16. Прядко О. М. Фотоапаратура та оптика. Київ : КНУКіМ, 2021.
17. Світло й тінь : журнал.
18. Сміт І. Г. Коротка історія фотографії. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019.
19. Українська кінооператорська школа. Кінематографічні студії. Вип. 10. Київ : Редакція журналу «Кіно-Театр», 2020. 240 с.
20. Фотографія : журнал.
21. Хеджкоу Дж. Як робити фотографії hi-класу. Київ : Омега-Л, 2004.
22. ФОТО : журнал.